

STOSOWANIE TESTÓW

Wyniki kwestionariusza EFPA

Aleksandra Jaworowska

Pracownia Testów Psychologicznych
Polskiego Towarzystwa
Psychologicznego
2009

Metoda

Autorzy: Jose Muniz, Arne Evers i Dave Bartram wraz z Komisją ds. Testów i Badań Testowych Europejskiej Federacji Towarzystw Psychologicznych (EFPA)

- 24 pytania zamknięte

Odpowiedzi: 1 – zupełnie się nie zgadzam
5 – całkowicie się zgadzam

- Jedno pytanie zamknięte

Odpowiedzi: 1 – bardzo rzadko
5 – bardzo często

- Dwa pytania otwarte EFPA

- Dwa pytania otwarte Pracowni

Kwestionariusz miał wersję papierową i elektroniczną (www.practest.com.pl)

Osoby badane

544 psychologów w wieku 24 – 70 lat (M=39,8)

Kobiety – 88,6%

Mężczyźni – 9,4%

Zatrudnienie:

Edukacja – 49,8%

Kliniczna/zdrowie – 33,1%

Praca – 8,8%

91% respondentów wypełniło wersję papierową a 9% - internetową.

Kształcenie i wiedza o testach – średnie oceny

1. Kształcenie w toku studiów jest wystarczające, by prawidłowo stosować testy	2,8
2. Prawidłowe stosowanie większości testów wymaga odbycia specjalnych szkoleń	3,5
4. Profesjonaliści otrzymują wystarczające informacje na temat jakości testów wydanych w Polsce	2,7
6. Moja obecna wiedza o testach jest wiedzą zdobytą w czasie studiów	2,4

Kształcenie i wiedza o testach - wnioski

- Wiedza ze studiów raczej nie wystarcza do poprawnego stosowania testów.
- Aktualnie posiadana wiedza o testach raczej nie została zdobyta na studiach.
- Szkolenia są umiarkowanie potrzebne, choć brak odpowiedniej liczby szkoleń jest najczęściej podnoszonym problemem w pytaniu otwartym EFPA.
- W Polsce nie ma zbyt wielu informacji o jakości testów dostępnych na rynku.

Testy i ich stosowanie – średnie oceny

21. W mojej praktyce zawodowej regularnie stosuję testy	4,6
22. Testy są znakomitym źródłem informacji, o ile ich wyniki wzbogaca się i uzupełnia innymi danymi psychologicznymi	4,8
23. Poprawnie stosowane, testy są bardzo pomocne dla psychologa	4,8
24. W ostatnim 10-leciu nastąpiła w Polsce poprawa w zakresie testów i praktyki testowej	3,7

Testy i ich stosowanie - wnioski

- Testy są regularnie stosowane przez psychologów i uważane za cenną pomoc w pracy diagnostycznej
- 60% respondentów dostrzega zmiany na lepsze, jeśli chodzi o testy i praktykę ich stosowania; są to głównie najstarsi psychologowie (powyżej 50 lat)

Najczęściej stosowane testy (1)

- W sumie wymieniono 94 różne testy
- Do najczęściej stosowanych należą:
 - WISC-R
 - WAIS-R
 - Test Pamięci Wzrokowej Bentona
 - Test Matryc Ravena
 - Inwentarz NEO-FFI
 - Test Bender-Koppitz

Najczęściej stosowane testy (2)

- Wśród wymienionych testów 21% stanowią takie, które nigdy nie zostały w Polsce legalnie opublikowane, a często nie mają polskiej normalizacji (np. MMPI, ACL, Skala rozwoju psychoruchowego Brunet-Lezine, Skala inteligencji Termana-Merrill).

Dostęp do testów psychologicznych – średnie oceny

8. Testy psychologiczne powinni stosować jedynie wykwalifikowani psychologowie	4,8
9. Badanie i obliczanie wyników może wykonywać niepsycholog, ale interpretacja i udzielanie informacji zwrotnych powinny być zastrzeżone wyłącznie dla psychologów	2,6
14. Każdemu, kto może udowodnić, że ma kompetencje wymagane od użytkownika testu, powinno się pozwolić na stosowanie testów	1,8

Dostęp do testów psychologicznych - wnioski

- Istnieje niemal pełna zgodność co do tego, że testy psychologiczne powinni stosować wyłącznie psychologowie.
- Psychologowie są przeciwni, by to ocena kompetencji decydowała o dostępie do testów i możliwości ich stosowania.
- W odpowiedzi na pytanie otwarte EFPA zwracano uwagę na nadużywanie testów przez inne grupy zawodowe oraz słabą ich ochronę (niewłaściwe przechowywanie, udostępnianie osobom niekompetentnym).

Regulacje prawne dotyczące testów – średnie oceny

3. EFPA powinna stworzyć europejski system certyfikatów użytkowników testów	3,0
11. Standardy (np. EFPA, APA) określające wymagania dot. jakości testów powinny być możliwe do wyegzekwowania	4,2
12. Potrzebne są przepisy prawne przeciwdziałające nadużyciom w badaniach testowych	4,3
16. Kontrola nad testami i badaniami testowymi powinna być minimalna, ponieważ hamuje rozwój nowych pomysłów	1,8
18. Wydawcom należy zezwolić na sprzedaż wszystkich testów, które uznają za stosowne	1,8
19. Polskie Towarzystwo Psychologiczne powinno odgrywać bardziej aktywną rolę w regulowaniu i doskonaleniu stosowania testów	4,2

Regulacje prawne dotyczące testów - wnioski

- Psychologowie są zwolennikami kontroli testów i badań testowych.
- W pytaniu otwartym EFPA stosunkowo często postulowano wprowadzenie prawnych uregulowań dotyczących dostępu do testów.
- Powszechne jest oczekiwanie bardziej aktywnej roli PTP w tym zakresie.

Nieprawidłowości i błędy związane ze stosowaniem testów – średnie oceny

a. Kserowanie materiałów objętych prawem autorskim	3,3
b. Diagnozowanie na podstawie nieodpowiednich testów	2,7
c. Nienadążanie za postępem	3,3
d. Niekonsultowanie własnych interpretacji z innymi osobami	3,1
e. Nieuwzględnianie błędu pomiaru	3,1
f. Dopuszczanie do przeprowadzania badań przez osoby nieposiadające odpowiednich kwalifikacji	2,1
g. Nieuwzględnianie wątpliwości co do adekwatności danych trafnościowych dla lokalnych warunków	2,9
h. Dokonywanie interpretacji wykraczających poza granice testu	2,5

Nieprawidłowości związane ze stosowaniem testów – wnioski

- Nieprawidłowości występują niezbyt często.
- Dwie najczęściej występujące, to:
 - Kserowanie materiałów testowych
 - Nienadążanie za postępem
- Nienadążanie za postępem może oznaczać:
 - Brak dostępu do najnowszych testów
 - Korzystanie ze starych testów, starych norm
 - Niekorzystanie z najnowszych zdobyczy techniki (elektroniczne wersje testów, testowanie adaptacyjne, wykorzystanie Internetu)
- Najbardziej występującą nieprawidłowością jest dopuszczanie do prowadzenia badań testowych osób nieposiadających odpowiednich kwalifikacji

Internet i komputery w diagnostyce psychologicznej – średnie oceny

5. W mojej dziedzinie badania komputerowe stopniowo zastępują testy papier-ołówek	2,1
7. Badania testowe za pośrednictwem Internetu mają przewagę nad badaniami typu papier-ołówek	1,9
10. Komputerowo generowane interpretacje wyników są zupełnie nietrafne	2,9
13. Przeprowadzanie testów za pośrednictwem Internetu działa na niekorzyść niektórych osób badanych	4,0
15. Internet może w znacznym stopniu poprawić jakość badań testowych, o ile jest właściwie wykorzystywany	2,7
17. W badaniu za pośrednictwem Internetu prywatność osoby badanej nie jest chroniona	3,3
20. Badania testowe za pośrednictwem Internetu otwierają drogę do oszustw	3,9

Internet i komputery w diagnostyce psychologicznej – wnioski

- Psychologowie są raczej niechętni wykorzystywaniu Internetu i komputerów do badań testowych
- Częściej widzą zagrożenia niż zalety procedury z wykorzystaniem Internetu i komputerów

Narzędzia diagnostyczne, których w Polsce brakuje

1. Wielowymiarowa skala do badania poziomu rozwoju/inteligencji dzieci w wieku przedszkolnym
2. Testy do diagnozowania trudności szkolnych i związanych z nimi problemów (np. dysleksja, funkcje percepcyjno-motoryczne, pamięć)
3. Testy osobowości (wielowymiarowe skale), głównie dla dzieci i młodzieży
4. Testy do badania populacji specjalnych
 - Dla osób upośledzonych umysłowo
 - Dla osób niepełnosprawnych
 - Dla osób starszych po 65 roku życia

Testy, które należy jak najszybciej wydać w Polsce

W sumie wymieniono 104 różne testy. Najczęściej pojawiały się:

1. WPPSI-R
2. MMPI
3. Skala inteligencji Termana-Merrill
4. Test Figury Złożonej Reya
5. Kwestionariusz Preferencji Zawodowych Hollanda
6. Test Rorschacha
7. WISC-R (nowe normy)
8. Bender-Koppitz
9. 16 PF Cattella

Artykuł zawierający szczegółowe omówienie
wyników zostanie opublikowany w
„Nowinach Psychologicznych” 2/2009